

Մուհհիմմ վէ մուսթափասար հիքեայէլէր
իշպու ետտիկեար եախօտ Գրաաթը
Էմմէնիան նամ ըիսալէհիք պաղը ալիւ
լէրին առապ ու ալպազա տայիր եազ-
տթգլարը մէշհուր թէֆէքքիւրլէր վէ
հիքեայէլէրտէն իպարէթ օլուպ գըլթա
պէ գըլթա նէշր օլունաճազ վէ զաթէն
1ճի վէ 2ճի գըլթասը 48սահիֆէտէն միւ-
րէթլթիկ պ աշըզ թիւրքճէ լիսանընտա
վէ էրուլէն հրուֆալթընտա տոճը օլուպ,
հէր քիլթապէ տիւքքեանլըրընտա վէ
ղաղէթա սաթմանլար էէտինտէ 40 ար
բարսեա սաթըրմազտա տըր :

ՏԱԼԻԻԼ ԻՅԷ

Չաթը հազրէթի սատրապի, կէ-
շէն ճուսմ իրթէսի կիւնիւ, մապէյնը
հիւսմանն ճանիպի ալիսինէ կիտիպ,
հուզուրը հազրէթի թաճտարինէ չըգ-
մըշար տըր:

—Պահրինէ նազըրը Հիւսէին Ալիսի
բաշա հազրէթէրի, կէշէն ճուսմ կիւ-
նիւ, սէլամըգը բէսմի ալիսինտէ պու-
լունուպ, անտէն սննրա, հուզուրը
հազրէթի շահանէնէ չըգըպ իքի սա-
աթ զատար, իլթիֆաթը հազրէթի
շահանէնէ նալիլ օլմուշար տըր:

Կէշէն ճուսմ իրթէսի կիւնիւ տա-
խի, սաաթ պէշ պուշուգը րատտէլէրին.
տէ տիվանխանէտէ մաքամը ալիլէրի-
նի թէշիքի պուշուրմուշար, վէ իւ-
մէրայի պահրինէ իլէ մէմուրին վէ
քէթէպէ, ուսուլի իւզրէ, պատէլ իս-
թիքպալ, լազըմ կէշէն թէպրիքի իֆա
իլթիքտէն սննրա, միւշարիլէյ հազ-
րէթէրի տախի, թէքրար խաքիքայի
հազրէթի շէհրիւարինէ երիւղ սիւրէ-
րէք, վաճիպէտէն պուլունան թէշէք-
քիւրի իֆա իլթէք իւզրէ, մապէյնը
հիւսմանն ճանիպի ալիսինէ կիթմիւ-
լէր տըր:

—Ասիր նամ վաթորը հիւսմանն,
Պոսնտա պուլունան ասաքիւրի բէտի-
ֆէյի շահանէնէն միւհիմմաթընը ալա-
րապ, Սէլանիք վէ Բակուգա իսքէլէլ-
րինէ կիթմէք իւզրէ եօլա չըգտըղը-
նը եազմը իտիք, Պու քէրրէ տը-
նան մալիւմաթա նէգարէն, ասաքիւրի
պահրինէ շահանէտէն, միւտտէթի
նիգամինէլէրին թէքմիլ իտէնլէրէ
րուխաթ թէգքէրէլէրի վիլիլէրէք,
մէմէքթէթէրինէ իգամիլէրինէ, իրատէ-
յի սէնիլէյի հազրէթի բատիլաշի շէ-
րէֆուտուր իլթմիւշ տըր:

—Իշիտիլիլինէ կէօրէ, մալիլէ
խազնիլի ճէլիլէսի, պաղըր դուրուշ-
լարը վէ մէթալիք ագճէտէն պիլ խալ-
լիսին, թէտալիլէտէն զալալըրաճադ
վէ իլթէ պուլունան իլին Սամանլը լիւրա-
սը երիւղ օն զըշա, գատար տիւշմիւշ
տըր:

Սամանլը լիւրասը տիւշմիւշ իսէ տէ,
մալլէր, երինէ էլ վէլէրի կիպի տըր: Պու
պապտէ հիւսմանէթը սէնիլէնին նա-
զարը տիգգաթ վէ մէրհամէթինի ճէլպ
իտէրիլ, զիլա, էհալի, պաղը մէր-
թէպէ գարար չէքմէքտէ տըր, հաթթա
պաղը ինսաֆըք էսնաֆլարըն, պէեադ
մէճիտիլէ պէշիլիլին, պէշ զըշա, ալ-
աղալըրըն իլթմիւշ տըր:

—Սէլանիքտէն իւսքիւրէ տօղրու
աէրտէսիլ ինչա պուլունան տէմիլ եօ-
լունուն էվվէլէրի իքի տէֆատա ալը-
լան մահէլլինտէն մատա, տէօրթ
պուշուգ սաաթ մէսաֆէ մահէլլի իլի-
թամ պուլարադ, պու կիւնլէրտէ ա-
լըլաճաղը կիպի, պուլունան մատա,
Քէօրիլիլի, դասապաքնա գատար
իւշ պուշուգ սաաթ մահէլլի տախի
հազըր օլմադ իւզրէ իտուկիլտէն, օ-
րասը տախի օն պէշ կիւնէ գատար իլի-
թամ պուլուպ, բէսմէն քիւշաւտ օլու-
նաճաղը, Սէլանիք զազէթաքնտա օ-
ղունմուշ տըր:

—Բուսիա տէվլէթինին, իրան շա-
հը իլէ պիլ իլթիֆաթ հուսուլէ կէ-
թիլմէք էմէլի իլէ, յունվարըն 22ին-
ճի կիւնիւ թէհէրանտէն պիլ մուրախ-
խաս մէմուր իգամ գըլընտըղը թալ-
մըղ զազէթաքնտա կէօրիլմիւշ, վէ
պու պէնտ հազըրնտա, թալմըղըն
միւթալէսաք տախի, կէշէնլէրտէ իրա-
նըն նիղամիւլմիւլը պուլունան Մե-
քոն խանըն տախի թէթըրսպուրիա ա-

զիմէթի, վէ շահ հազրէթէրինին
Հոնտրա վէ Բարիս վէ Բէթըրսպուրկ
թարիլիլէ ճէրսաաթէթտէն ալտէթ
իտէճէկի հազրէթի եազըմը իսէ տէ,
միւսմիլէյին Բէթըրսպուրկա կիտի-
լի, եալընը, իլթիֆաթը մէգքիւ-
րուն, պիլ տն ագտէմ իճրասը խու-
սուք իլին օլտուղունու իւմվէթէն
պիլտիլմիւշ տըր:

—Ոնօրօսիա նամ Ավսթրիա ելէքէն
կէմիլինին, պու տէֆա, գատաւա օ-
թուրարադ, զարգ օլտուղու, զադէ-
թալարտա օղունմուշ տըր:

—Յէնէթիսքէլէսի գաեքճըլարընտան
գաեքճըք Ֆանարիլէ վէ գաեքճըք Մէհ-
մէտ, Ենմիւշ իսքէլէթինտէն միւշթէրի
ալարադ հարէքթէլէ, Գասթմ բաշա իս-
քէլէսինէ եանալմադտալար իքէն,
ղուհուր իտէն իւլգիլեարըն շիտէթին-
տէն մէքըղունման միւշթէրիլէր զարգ
օլմուշար իսէ տէ, գաեքճըլար սալի-
մէն սաշիլի սէլամէթէ չըգարըլմը, վէ
ֆադաթ, գաեքճըլար պիլ աղ զէտէ-
լէնմիւշ տըր:

—Բէնճէյմպի հիւնիւ, Ալմանեա
էլիսի Մ. տը Գէօտըլ թարաֆընտան
վիլիլէն զիեաֆէթտէ, շուրայի տէվ-
լէթ ըէյիսի Գեաթմիլ բաշա հազրէթէ-
րի, վէ խարիճիէն նազըր բաշա հազ-
րէթէրի իլէ, սալիլ վիւքէլա վէ մէ-
մուրինի ֆիլսամ հազարաթը հազըր
պուլունմուշար տըր:

—Մապէյնը հիւսմանն պաշ քեա-
թիլի պէյ էֆէնտի հազրէթէրի, կէ-
շէն ճուսմ ալալամը, Ավսթրիա էլի-
սինին զիեաֆէթինէ կիտէր իքէն գա-
ղաէն արապատան տիւշիւպ, պիլ աղ
զէտէլէնմիւշ, վէ հէքմ ճէլպիլէն լիւ-
զում կէօրիլմիւշ օլտուղու, լէվլէթ
Հէրըլտ զազէթաքնտա օղունմուշ
տըր:

—Պոսնա վալիսի բաշա հազրէթէրի,
Հէրմէք թարաֆընտա տէվլէ չըգտըգ-
լարըն էսնաթէ իլթիլիսադ պուլունմուշ
օլտուղալարը էյի թէտպիլլէրտէն նա-
շի, էհալի միւսլիլմէ վէ զալըր միւս-
լիւմէնին թէշէքքիւրինէ մազհար օլ-
մուշ վէ օլ հէվալիտէ Գարաթաղ իլէ
ճէրէեան իտէն միւնաթպաթ, սուրէ-
թի մաթլուպտէ պուլունմուշ իտուկի
ալընան խապէրլէրտէն տըր:

—Պոնգը Սամանի նազըրը Մ. Ֆոս-
թըր թարաֆընտան, պաղը մէմուրինի
տէվլէթի ալիլէնէ վէ սիւֆէրաեէ,
Բէնճէյմպի հիւնիւ պիլ զիեաֆէթ վի-
լիլմիւշ տըր:

—Կէշէն շարչէնպի հիւնիւ ագտ
օլունան մէճիլի խասը վիւքէլատա,
Սիւնիլ գանալը պօղաղը գումաքնա-
սը թարաֆընտան, ինկիլթէրա թօ-
նէլաթաքնտան մըգեաա իլթիլիսադ օ-
լունմաքնա, տէվլէթէր թարաֆըն-
տան ագտ օլունմադ գումիլիսուն իճ-
թիմաքնա գատար, մու վադգաթէն
րուխաթ վիլիլմիւշ օլտուղունու, Ֆար
տիւ Պոսթօր եազմը տըր:

—Այնօրօղտա պուլունան Բում
մանասթըրընտա պիլ գաշ սէնէտէն
պէրու պաղը նամէրդի հալլէր կէօ-
րիլմէքտէ օլտուղունտան, բաթրիգ-
իանէ թարաֆընտան, թահգըքաթ ի-
լին, պու քէրէ օրաեա միւլթէլիլթ
պիլ գումիլիսուն կէօնտէրիլմիւշ տըր:

—Սէլանիք վէ Պոսնա վալիլէրինին
միւշիլիլէթ թալիլաթլարը թէնգիլ
օլունուպ, պուլունան պէյլէ, վալիլիք
մաալընտան պաղա, մախսուլաթլա-
րը օլմաքնադընը, վէ միւշիլ վէ ֆէ-
րիլ, վէ լիւլալարըն թալիլաթլարըն
թէնգիլի տալիլ մալիլէն նէլարէթի

ճէլիլէսի թարաֆընտան Պապը ալիլէ
արգ ու ինչա օլունմաքնտան միւնաթիպ
օլտուղունու լէվլէթ Հէրըլտ եազը-
եօր:

—Պու քէրէ, Սըրպ թարաֆըլարըն-
տա զուհուրա կէլէն պաղը կէօնա ույ-
ղունմուղունա սէպէպ, կիւեա, սաա-
րը սապըգ Միտհաթ բաշա հազրէթ-
էրինին զէմանը սաաթէթէրինտէ,
Բումէլի շըմէնտըքէրինին Նիլ վէ եա-
խտ վիտին թարիլիլ իլէ ինչա օլուն-
մաքնա գարար վիլիլմիւշ իքէն, միւ-
շարիլէյին ինֆիսալիլտէն սօնրա,
պուլուն միւսաաթէ օլունմաքնտան
իմիւշ տէեէրէք թալմըղ զազէթաքն պիլ
պէնտ եազմը տըր:

—Մանգումէնին 2088ինճի նիւսիսի
պիլիլին սահիֆէսինտէ իւնալար սըրա-
սընտա պապըլան Պաղչէվան օլուն թիւ-
թիլինճիւ Եօրիլինին իֆիսաքնա տալիլ
բէսմի իւնտա, միւֆիլիսի մէրգում զիւմ
մէթինտէ ալաճաղը օլունա տէ, իսպա-
թը հուգուգ իտէնլէրին, սէքսէն տօ-
գուգ սէնէսի զիլհիճէնին օն իւլիւն-
ճիւ վէ սէքսէն սէքիլ սէնէսի քեա-
նունը սանի րուլիլին օթուղունա թէ-
սատիլի իտէն սալը կիւնիւ, թիճա-
րէթիանէնէ կիթմէլէրի հէր նէ գա-
տար եազըլմը իսէ տէ, էէվմի մէգ-
քիւր պարեաթն տէօրտիլինէ կիւնիւ
օլմասը հասէպի իլէ թիճարէթիանէ
գաալը օլտուղունտան, ֆէրտաք
կիւնիւ, Էանի շարչէնպի հիւնիւ կիթ-
մէլէրի լաղը կէլէճէկի մախսուլէն ի-
լան օլունուր:

Բումէլի տէմիլ եօլ սէհիլէրինին
բիւնգօսու, ճուսմ իրթէսի կիւնիւ
զարպիսանէյի ալիլէտէ չէքիլիպ, ա-
թիլտէքի նիւմէրօլար իգրաթիլէյի գա-
զանմըլար տըր:

Նիւմէրօ	Ֆրանգ
921.434	300.000
70.752	25.000
1.776.785	10.000
740.500	
1.663.967	2.000
1.770.773	
782.081	
1.439.246	
309.350	
824.895	
1.637.506	1.250
176.494	
819.867	
309.348	
1.471.005	
222.108	
1.123.167	
792.220	
771.141	
1.415.735	
50.539	
1.776.782	
1.415.734	1.000
1.058.159	
1.552.249	
332.861	
686.502	
879.370	
1.375.293	
756.583	
1.123.169	
792.219	
352.397	
1.169.385	
782.083	
848.073	
595.764	
1.709.092	

1.375.292	
1.770.774	
382.778	
1.507.499	
879.366	
792.216	
90.168	
43.850	
1.201.222	
1.375.295	
740.499	
802.086	

Աթիլտէքիլէր տալիլ տէօրտէր երիւղ
ֆրանգ գազանմըլար տըր:

43846	485152	872242	1413733
43847	485153	872243	1439247
43848	485154	872244	1439248
43849	485155	872245	1439249
50536	552886	879367	1439250
50537	552887	879368	1446271
50538	552888	879369	1446272
50540	552889	921431	1446273
70751	552890	921432	1446274
70753	592326	921433	1446275
70754	592327	921435	1471001
70755	592328	944881	1471002
90166	592329	944882	1471003
90167	592330	944883	1471004
90169	595761	944884	1474901
90170	595762	944885	1474902
164511	595763	1057081	1474903
164512	595765	1057082	1474904
164513	665821	1057083	1474905
164514	665822	1057084	1499796
164515	665823	1057085	1499797
176492	665824	1058156	1499798
176493	665825	1058157	1499799
176494	686501	1058158	1499800
176495	686503	1058160	1507496
181726	886504	1066766	1507497
181727	686505	1066767	1507498
181728	726891	1066768	1507500
181729	726892	1066769	1552246
181730	726893	1066770	1552247
189101	726894	1102096	1552248
189102	726895	1102097	1552250
189103	740496	1102098	1637507
189104	740497	1102099	1637508
189105	740498	1102100	1637509
222106	756581	1123166	1637510
222107	756582	1123168	1646186
222109	756584	1123170	1646187
222110	756585	1126936	1646188
251401	771142	1126937	1646189
251402	771143	1126938	1646190
251403	771144	1126939	1663966
251404	771145	1126940	1663968
251405	774336	1169381	1663969
309346	774337	1169382	1663970
309347	774338	1169383	1718226
309349	774339	1169384	1718227
332862	774340	1178136	1718228
332863	782082	1178137	1718229
332864	782084	1178138	1718230
332865	782085	1178139	1709091
352396	790301	1178140	1709093
352398	790302	1201221	1709094
352399	790303	1201223	1709095
352400	790304	1201224	1770771
359041	790305	1201225	1770772
359042	792217	1258456	1770773
359043	792218	1258457	1776781
359044	802087	1258458	1776783
359045	802088	1258459	1776784
382776	802089	1258460	1816281
382777	802090	1301356	1816282
382779	819866	1301357	1816283
382780	819868	1301358	1816284
422326	819869	1301359	1816285
422327	819870	1301360	1917181
422328	824891	1342246	1917182
422329	824892	1342247	1917183
422330	824893	1342248	1917184
423831	824894	1342249	1917185
423832	848071	1362250	1963321
423833	848072	1375291	1963822
423834	848073	1375292	1963823
423835	848074	1415731	1963824
485151	872241	1415732	1965825

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԵՐ

ԵՌԻՆԱՆ

Աթիւն , 31 յունվար
Հօրիւմ մատենադրանքի տնօրէն
Եւաղաբը պիտ մէքթուպտա միւնասէ-
պէթսիզ պաղը ճիւղէլէր պուլունտու-
ղու իշին , իթալեա սէֆիրի , խարիճի-
յէ նաղըրը իլէ գալթը միւնասէպաթ
իթտի :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԻ

Լիւրբուր 31 յունվար

Միտլինկ Նիու Օրլէանս բամուղու ,	10 1/4 3/8
Տօլարա էյի ճինս	7 1/8
Պու կիւնքի սաթը 12,000 պալէա	
Բիւսպա Եւրոպէական	
Լոնտոն 31 յունվար	
Աֆիոնը կիւնքի ֆիւթը	25 1/2
Թիւթիւք	40
Չաթ իւլի , իւլիւնճիւ ճինս	27 1/4
Ճէնրի , կիւնքի ֆիւթը լիւրա , 7 1/2	
Պանգալըն ըզգոնթուու	6 0/0

Լոնտոն 1 փետր.	
Ինկիլիզ ֆոնտուու	92 1/8 1/2
Էսկալը ումուլի	52 1/2
1889 խիլիզը	64 7/8
1871 խիլիզը	75 3/4
Բարիս 1 փետրվար	
Ֆրանսիզ ֆոնտուու	55 5/0
Իթալեա ֆոնտուու	66 15
Էսկալը ումուլի	55 5/8
1889 խիլիզը	55 1

ԳԱԼԱՅԻՆ ԲԻՆԱՅԻՆ	
Էսկ. Ում. 20 յունվ. արշաւադար .	59-08
» » 22 » սապաճ արշաւադար	59-14
» » 22 » սապաճ 7	59-11
Խիլիզը 1885	585
» 1886	585-
» 1889	552-
» 1872	93 1/2
Սոսիլիէ ժէնքիւր ագոնիւրը	15-14
Բիւթի	18-25
Շիւքիւր իւլի 1840 ղը.	181-
» Ելիւի	87-1/4

Թրաքիա ճիւղէլէր 1540 ղը.	
Սոսիլիէ Եւրոպ. թիւրք	40-
Սոսիլիէ պանգալը ագոնիւրը	9-
Վիլիսի գոնիւրը 5 1/2 պալ խիլիզը	
Սոսիլիէ թիւրք	6-18
Ագոնիւր ֆիւթը	8 -0/0
ԱԳՃԵԼԻՆ ԲԻՆԱՅԻՆ 22 ՅՈՒՆՎԱՐ	
Ինկիլիզ իւրաւը	110-14
Ֆրանսիզ պիթուու	87-16
Բու	89-20
Դիւրիւր պիթուու	51-20
Պիւթիւր մէքթուր ֆիւթը	1-15
Միթիւր ֆիւթը	2-1/4
Պիւթիւր	2-14
Պաղը	111
Կիւնքի գոնիւր սթոթուու	0/0 4 3/4

(Ն ԷՎ Ի Թ Է)

Ման-Պլան նամ զաղէթա , Աննէսի
նամ չէհրտէ պու կիւնէ գատար մահ-
քէմէլէրտէ ասլա էմսալի կէօրիւմէ-
տիք պիր վաղա գուհուր իթմիշ օլտու-
ղունու նաղ իլլէմիշ տիր , չէօլլէ քի ,
Պուվար իսմիւնէ պիր միւնքիւմ քէնտիւի-
նի աղվիլ ճիւլիւմէթ թէսիւմ իլլէմիշ ,
վէ հիւքիւմէթ մէրգումուն պէօլլէ պիր
աղվիւթը հաղքընտա թէրէտտիւս
կէօթմէրմիշ իսէ տէ , նիհանէթ Պուվար
քէնտիւիւն միւնքիւմ օլտուղունու
թատիք իթմէնէ վէ միւնաղաթ օ-
լունմաւա մուվաֆիադ օլապիւմիշ տիր
Մէրգում պիր չօգ տէֆա իւրըրը
լըք իտէրէք , ուղուն միւտտէթ Պոն-
վիլ շէնրի մահպուստանէսինտէ գալ-
աղքտան սօնրա , կէչէն ալաֆրանկա
ղեկու 30 տա մահպէստանէսինտէ չըգա-
րադ , իւլլէրինէ , Ենիտէն մահպէսէ իւ-
ղա օլունմաւա պիր ֆէնա սրղու կէլ-
միշ , վէ պիր գալ կիւն էօթէ պէրի
կէլաթտէն սօնրա , մահքէմէնէ կիտէ-

րէք , թէքրաքէն մահպէսէ գօնուլմա-
սընը իսթիտա իլլէմիշ տիր :
Հաքիւմ մէրգումուն պու զարալիպ
նէվիւնտէն օլան արղունունա հէր նէ
գատար րէտտ իւղրէ ճէվապ վէրմիշ
իսէ տէ , մէրգում Ենիտէն պիր ճի-
նաւէթ իլլէնէրէք ախղ ու կիրիֆթ օ-
լունմաւաղըն պիրտիւպ մահքէմէնտէ
տիշարը չըգմիշ , վէ պիր գալ կիւն սօն-
րա , թէքրաք մահքէմէնէ կիտէրէք ,
Պոնվիլտէ թուրնիէ նամ լօգանթանըն
անպարընտա պուլունուպտա , օրատա
պիր իսթիտա իսթիտա մուարապաթա թու-
թուլարադ , մէրգում իսթիտա պիր
պասթօնլա վուրուպ էօլտուրմիւշ օլ-
տուղունու հաքիւմ պիրտիւպ վէ քէն-
տիւիւնի սէրտէսթ իթմէլէրինի միւնա-
իլլէյստէն իսթիտա իլլէմիշ տիր :
Պուվարըն պու իղրալը իւղրինէ ,
մէքրիւր ապարա աւաթ կէօնտէրիւլէ-
րէք , օրատա վաղա պիր էօլմիւշ իս-
թիտա աւաթ պուլունուպ , մէրգու-
մուն իղրալը թատիք օլունմիւշ իսէ
տէ , պիր հէքիւմ կէօնտէրիւլէրէք թէֆ-
թիշ օլունտուղունտա , մէրգումուն
ֆիւնէթէն վէֆաթ իլլէմիշ օլտուղու
անլալընտա , Պուվարըն իղրալը
աւաթ բարա իթմէնէրէք , մէրգում պու
տէֆա տաթի քէնտի արղունունա մու-
վաֆիադ օլաւմիւշ , վէ ալըպ Եւրիւ-
յի վէրմիշ տիր :
Ֆաղաթ , Պուվար Եւրալն սէօլլէմէ-
միշ իտի , վէ քէնտի իղրալ իթտիւի
ճինաւէթի հաղքաթէն իլլէմիշ իտի ,
ֆաղաթ քէնտի արղունունա մու-
վաֆիադ օլաւմիւշ , վէ ճինաւէթ
սահիպի օլաւմիւշ մահպէսէ իւ-
ղա իտիւմէտիկինի կէօրէրէք , պիր
չօգ թալարա ալըլ , վէ սապահալըն
էրքէնտէն մահքէմէնէ կիտէրէք մէք-
րիւր թալարա մահքէմէնէ պիր թա-
ղըմ ճաւարըն ալըլ ալըլ , վէ ա-
նիտէն ալըլ ու կիրիֆթ օլունմիւշ
տուր :
Պուվար , մահքէմէնէն ճաւարըն
ալըլ ալըլ ալըլ օլտուղու իլլին ալըլ ու
կիրիֆթ իտիւիւթտէ , պիր ճինաւէթ
տիւի իլլէմիշ օլտուղունու պու տէֆա
տաթի իղրալ իտէրէք , պալէատէ իշար
օլունան լօգանթաթա թէքրաքէն հէ-
քիւմ կէօնտէրիւլէր , վէ իսթիտա
նալէսի Ենիտէն թէֆթիշ օլունտու-
ղունտա , Պուվարըն պիր պասթօնլա
մէրգումուն գաֆաթընա վուրուպ , պա-
թաթ գըրըլարադ , մէրգումուն վէ-
ֆաթ իլլէմիշ օլտուղու անլալընտա
Պուվարըն իւղրինէ , Պուվար Հօթ-
Սաֆուա շէնրինի պէլէտիլէ մէքիւսին
կէօնտէրիւպ , օրատա մուհաքէմէնտէ
պաղըլը , վէ օն սէնէ բարանկաւա
հիւքիւմ օլունմիւշ տուր :

Նիու-Խօրգաւա , պու տէֆա տա-
լի Գըրմըլը Տէրիլիլէրէ մախսուս օլան
վահիլէն պիր ճինաւէթ վուգու պուլ-
մուն տուր : Մէքրիւր ճինաւէթ սա-
հիպի ալըլ ու կիրիֆթ օլունտադ ,
հիւքիւմէթ թէսիւմ օլունմիւշ վէ ֆա-
ղաթ մէրգում գէնկին պիր աւաթ օլ-
տուղունտա , զաղէթալը շիտիտէն
մէրգում իլլին գօրգաւադ պէօլիւք
պիր շէյի Եօգ տուր տէտիւլէրի իլլին ,
մէրգումուն մուհաքէմէնի պիր չօգ
վաղըլ կէչիւքիւն իսէ տէ , Ելէր հա-
քիւմ պիրի մէքրիւր մուհաքէմէնի
տէրիւհտէ իթմէնէ գաթար վէրիւ իսէ ,
մէրգում ճինաւէթ սահիպիւն ալը-
ղաթ իլլարը , Մ. Սթօքսըն վէ սալիւր
ճէղապը գալմիւշ օլան ճինաւէթ սա-
հիպիւն ալըլ ալըլ ալըլ գաթար մա-
հիւր օլտուղունտա , մէրգումուն

ճէղապըն գուրթ ուլմաթ իսթիտա
տիր :
Մէքրիւր տէհէթիւն ճինաւէթի
կէօլլէրիլէ կէօրէնլէր շու աթիտէք
սուրէթտէ նաղ ու պէսան իլլէմիւշ
տիր :
Բաղար իրթէսի ալըլաթ , սաթ
Ենիտի րատտէլէրինտէ , Լիպրի Սթթ-
րիթ նամ սօղաթա , 67 նիւմէրօ իլլէ
մուրադգաւ պիւ խանէնիէ Ենիտէն ,
Իքի քիշի գալղա իթմէքտէ իտիլէր .
մէրգումունտա պիրի , պիւրօսու մէք-
րիւր խանէտէ օլտուղու հալտէ բիւն-
գօլար միւլթէլի մի ճօն է . Սիմէնս նամ
քիմէնէ օլուպ , տիլէրի իսէ մէրգու-
մուն սապաղ . շէրիքի Նիքօլա Տիւրիէ
իսմիւնտէ պիր աւաթ իտի :
Մէքրիւր գալղա պալէանը պալ-
լանմադ , մէրգումուն պիրպիրինի պօ-
ղաղընտա թուլարալ , վէ Իքիսի
պիրտէն օրատա աղաթա օլան ու-
ֆաթ պիր չաթէն իլլին տէլիլիլէր ,
Սիմէնս , շալթիլէ կիւնիւ գուլվէթի
Ենիտէն պիր աւաթ օլտուղունտա ,
նիհանէթ քէնտի խասմիւնի ալըլէն
ալմաւա մուվաֆիադ օլուր . Տիւրիէ
պալար չապալանմաթ , վէ Սիմէնս
Եւրպիւրա , Լաքիւ Սիմէնս ճէպինի
գալըլթըրադ , կէնիւ աղըլը պիր
պալար չըգալըր , վէ Տիւրիէ մէքրիւր
պալար կէօրտիւլինտէ , մէրգումուն
տիլլէրի ալըլէնտա օլտուղու հալտէ ,
« Եման , Ալլա հաղընա օլունու , պէնի
էօլտուրմէ » տէյի պաղըրմիւշ իսէ տէ ,
օլ հէնկիւմտէն ճէմ օլան իղտիսմ
մէրգում Սիմէնս քէնտի պալարըն
ալըլթէ տէֆա Տիւրիէնի « պօղաղըն
սալարաղըն կէօրիւր : Չէվալը
Տիւրիէ , տէօթ տէֆա զալթիլէ ա-
ղըր սուրէթտէ Եւրպիւր օլտու-
ղունտա , անիտէ վէֆաթ իլլէր .
վէ Սիմէնս քէնտի խասմիւնի վէֆաթ
իլլէտիլինի կէօլիւ իլլէ կէօրտիւլէն
սօնրա , Եւրպիւր պալարը կիտէր :
Մէքրիւր ճինաւէթտէ ճիւղը պուլուն-
նալարտա ճիւլ պիր քիմէն , ճինաւէթ
սահիպինէ մէքրիւր ճինաւէթի իլլէթ-
մէքրիւր միւտալէլէ իթմէնէ , վէ
Եւրպիւր մէրգումուն ճինաւէթի իլլէ-
տիլտէն սօնրա պալար գալ իլլէ միւ-
լէմա օլտուղու հալտէ Ելինտէ թու-
լարադ պալարադ կիլթիլի վաղըլ
մէրգումուն տէրտէսթ իթմէնէ ճիւլաթ
իթմէնիւ տիր , վէ Ելէր մէրգում ճի-
նաւէթ սահիպինի , Տիւրիէ իլլէ տէ-
յիւլտիւլիւ վաղըլ , աւաղը գըրըլմիւշ
օլմաւապտա ֆիւրար իթմէն տիր , հիւ
պիր քիմէն ֆիւրար իթմէնտէ մանի օլ-
մաւադաթ իտի :
Բօլիս , ճինաւէթ մահէլլին վալը
օլտուղունտա , Սիմէնս , Եւրպիւր պու-
լունտա պիր լօգանթաթա օթուրմիւշ
օլունա , Բօլիսին կէլիւ քէնտիսին տէր-
տէսթ պիրի , Պէքմար Սթթիթ նամ
մէրքէլէ կէօթիւրտիւլիւ հէնկիւմտէն-
տա , իւղրինտէ պիր սօղա գալ կէ-
րիւլիւ տիր , Ելպիւլէրի գալ իլլէ
միւլէմա օլտուղու հալտէ , նէ ճիւնհա
սահիպի օլտուղունու պիլմէլէլիք
կէօթէլէրմէքտէ իտի :
Բօլիս , մէրգումուն ալըլ ու կիրիֆթ
իտէրէք , ճինաւէթին վուգու պուլունու
ղու տէհէթիւն մահէլլինտէ կէչէր ի-
քէն , տէմիւր բարադաղըլարա գալը
պիր Ենիտէրէնի Եւրպիւր վաղը պիր
մախիլէնի իլլինտէն մէրգումուն գալ-
լը պալարը , վէ մէքրիւր մախիլէնտէն
պիր աղ էօթէտէ , ունունտա պա-
ղըր գալարա իսթիլինտէ օլմաւաղը
հալտէ , պիր գըրմիւշ մէչին գալը
գալղէ տաթի պուլարադ , մէքրիւր

գալղէնի մէքրիւր պալարըն օլտու-
ղունու թահգըլ իլլէր , պուլունտա
գաթի նաղար , գալղէնին ունունտա
պուլունտա պաղըր գալարա տաթի Սի-
մէնս ճէպինտէն պուլունուր :
Բօլիս , մէքրիւր ճինաւէթի կէօլիւ
իլլէ կէօրէնլէրտէն տէօթ քիշիլի իս-
թիլիւթադ իտէրէք , մէրգումուն վու-
գուաթը պալէատէ իշար օլունտուղու
սուրէթիւն նաղ իթտիլէրինի կէօրմիւշ
տիր :
Նալըլի պալէատէ գիւր իլլէմիւշտիր ,
Տիւրիէ , Սիմէնս սապաղ շէրիքի օ-
լունա , մուգաթտէմ Պուլլինտէ իղա-
մէթ իթմէքտէ իքէն , շիտի Սթթէն
խալանտա իղալմէթ իտիր իտի : Տիւ-
րիէ պիր զէվէն վէ Իքի Ելլաթ պալար-
միւշ տիր , վէ մէրգում Սթթէնս գալը
պիր րէգալէթէ գալղըլընտա ,
կէօրիւնիւր քի Սիմէնս քէնտի հիտտէ-
թիւնտէն նալի խասմիւնի պալարադ պօ-
ղաղընտա վուրուպ էօլտուրմիւշ տիր :
Սիմէնս , Բարք նամ խասթալանէն
նաղ օլունմիւշ օլունա , աւաղը իլի օ-
լանա գաթար մէքրիւր խասթալանէ-
տէ , թահթը մուհաթաղաթ օլտու-
ղու հալտէ , գալարադ տիր :
ԳԱԼԻՖՈՐՆԻԱՅԻՆ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՆ
Ֆրանսիա , ուղադ մալալիլէրէ
հիւքիւթ իթմէլէր , անադ , պիր քի-
գալադ , վէ Եւրպիւր պիր իսթիլալ գու-
հուրինտէ , մէքպուրիլէթ իւղրինէ
վաթանլարըն թէք իտէրէք :
1848 իսթիլալտա սօնրա , քէք
չօգ Ֆրանսիա ֆալիւրալը , ճէլալիւր-
տէ պալիլէլալ արադի պուլմադ սէվ-
տալը , օրատա հիւքիւթ իթմիւշ վէ
Ամէրիգաթա վաղըլ ալըլուն մալալիլէ
րինտէն իսթիլալտէ իթմէք իւղրէ , օ-
րատա տաթի 30 պին գաթար Ֆրանսիա
կիլթիւ տիր : 0 վաղըլ , Նալըլէն ,
ճիւլալը րէյիսի օլտուղունտա , Եւ-
րպիւր իսթիլալ Եւրպիւր իտիւրադ
իւղրէ , պաղը րուհալարըն էլէ ա-
լըպ , Գալիֆօրնիա մալալիլէրինտէն
ալըլուն չըգալարադ իսթիլէրի իլլէ մէր-
գում 30 պին գաթար Ֆրանսիա
հիւքիւթ մէլլինտէ տիւլիւրմիւշ տիր :
Պու քէրէ , Ֆրանսիան , պահը
մուհիլթէ քէպիր ֆիւրալըն գօմալաթ-
նը թարաֆընտա , Ֆրանսա ումուրը
պահիլէսի վէ Ենիտէն մալալիլէր
էւալթիլէրի նէղաթիլէն վիւրաթ ի-
տէն պիր գըլա լալիսալտա , Գա-
լիֆօրնիա պուլունտա Ֆրանսիա
ըն ալալը խապէր վիւրմիւշ տիր :
Գալիֆօրնիա մահիւր կէօնտէ-
րիլալիլէն սէպէպի , Բարիստէն պա-
ղը Եւրպիւր իսթիլալ , պիր վէսիլէ
իլլէ Եւրպիւր մալալաթտա իպարէթ օ-
ղալ , հիւքիւմէթ իմէրթաթիլիլէ
թէլիլ իթտիլտէն սօնրա , պու սէ-
պէպ մէլալտա գալղըլընտա ,
Գալիֆօրնիա հիւքիւթ իտէն Ֆրան-
սիալար տաթի աղալը , 1857 սէնէսին-
տէ 25,000 քիշի գաթար գալմիւշ վէ
պու կիւնքի կիւն սալարը 10,000 քի-
շիլէ իլլէպ , Սան Ֆրանսիսկո շէնրին-
տէ 4000 գաթար Էլան մէվմուս պու-
լունմիւշ տուր :
Ֆրանսիա , օրատա գալալիլէն
ճիւլալիլէն իլլէ սէրիս իւլթէթ ի-
տիպ , սալ ու ալըլ ու թալարալիլա ,
Եւրպիւր սալիլէն իպրէթալալ օլմուշ-
լար տիր , մահէլլի մէքրիւր հիւքիւթ
լէրինտէ տէֆիլէն պուլմադ նիլթիլէրի
ֆիլիլէ չըգալարադ իսթիլալ , գալալա-
լար սուրէթի մալալալտէ օլունա
մալալալ մալալիլէր թէք իլլէ , զի-
րալալ վէ թիւարէթէ մէլլ իլլէմիւշ , վէ

վաթանք ասիեցիներ իւր միասնակէ-
բէյտա իյլէմիշէր տիր :

Մօտանա միւթաւիք էչեա վէ Բա-
րիս գումաշլարը վէ միւնէվհէրաթ ,
լաւանտա վէ բուժատա վէ շարապ սա-
թարաք , Գալիֆօրնիատա պուլունան
խալլը ֆըրանսըլար խալլի թիճարէթ
իտէրէր :

Ձերաւթ իւր մէշղուլ օլանլար , ֆը-
րանսատա ճարի օլան ուսուլը զերաա-
թը , օրատա տախի իճրա իթմիշէր
տիր , հաթթա , էվլէլէրի Գալիֆօր-
նիատա էթմէք խալլի պահալը վէ լիպ-
րապը , ֆըրանսա օլտուղու հալտէ ,
մուսխարէն , ֆրանսըլար , օրատա
զերաւթա պաշլաւալը , սէնէվի 15
միլեօն տօգուգ երեզ պին ֆըրանսըլը
պուլտայ , վէ 8 միլեօն 700 պին ֆը-
րանսըլը ուն իխրաճ վէ հուպուպաթ
ու սէպէվաթ տախի զերաաթսիլէ չըգ-
մաթատ տըր , էվլէլէրի , պիր լահա-
նա , 20 ֆըրանսա սաթըլը իմիշ :

Ֆրանսըլար , Գալիֆօրնիատա պաշ
տախի եթիշտիրպ , չըգան իւզիւմ
զալէթ թաթըլը իմիշ , վէ շարապլարը ,
հէր նէ գատար ֆրանսա շարապլան
պէնդէմէզ իսէ տէ , բէք ալէա ատի
շարապ հասըլ օլմուշ տուր : 1870 սէ-
նէսինտէ , Գալիֆօրնիատա 128 պին
վարիւլ շարապ չըգալըլը տըր , Հաթթ-
թա , հէր նէվի շարապլան թէճրիպէ-
սինի եաբմաք իւզըն , պիր գումաշ-
եա թէշըլ օլունուպ , մահէլինտէ
շաբանտա թաթըլտի օլարաք եաբը-
լան շարապտան 10,400 սանտըգ սա-
թըլըլը տըր : Արազի իւր քիւթիւք
պէնիստէ իմիշգաճ հասըլ օլտուգ-
տան սօնրա , օրատա մախսուս օլարաք
պիր նէվի ալէա շարապ հասըլ օլաճա-
ղը աշիքեար տըր :

Գալիֆօրնիատա աղնաւ պէսլէմէք-
լէ , կէրէք քէնտիլէրինի վէ կէրէք աղ-
նաւ եուսուսուն ֆիրուսթը , խալլի
հասըլաթ վիրի :

1871 սէնէսինտէ եուն իխրաճաթը ,
34 միլեօնա պալիղ օլմուշ տուր : Ձի-
գըլմէթ մատէն իխրաճաթը իսէ , 144
միլեօն 770 ֆըրանս տըր :

Գալիֆօրնիատա ֆրանսըլար ,
պաղը ֆրանսա թէճիսաթընը , օրատա
տախի իհտա իթմիշէր տիր , էզ ճիւմ-
լէ , իհտա իթմիշ օլտուգլարը էմի-
եթ սանտըլընա , սէնէվի 23 միլեօն
ֆըրանս էմանէթ պըրադըլըլը վէ երեզ-
տէ օն տախի ֆալիղ վիրի : Իթմի-
հատ իսմի իւր պիր ճէմիեթիլէրի տա-
խի պուլունուպ , սէնէվի իւր թալէր-
տէն օն թալէրէ գատար ճէմիեթիլէ
ազճէ վիրիլտիկիտէն , ազճէ վիրէն
քիմանին վէֆաթընաւ սօնրա , ֆա-
միլէաթընտան թալիին օլունուշ օլան
քիմանէն , ճէմիեթիլէն 2000 թա-
լէր վիրիլէր , Հասըլը , իթմիշատ , վէ
իճթիմա իւր , թասարրուֆլարը սանէ-
սինտէ , Գալիֆօրնիա ֆրանսըլարը ,
ֆրանսա վէ Բրուսիա մուհարէպէսի
զէմանընտա պիշ միլեօն ֆրանս գա-
տար ֆրանսաւա իեանէ կէօնտէրմիշ ,
վէ պաւէհու , ֆրանսա էեալէթիլէրի-
նին գուրթաթըլմասը իչին տախի , 300
պին ֆրանս ճէմ իթմիշէր տիր :

Ֆրանսըլար , վաթանք ասիեցիէ-
րինտէ գապիլի իտարէ օլմանան պիր
միլէթ ատտ օլունտուգլարը հալտէ ,
էճնէպի մէմալիքէրտէ անասլ էրպա-
պըլիթիլաւտէն օլարաք հիճրէթ իթ-
միշ օլան ֆրանսըլարըն կիթտիլէրի
եէրտէ գուրու կիպի , օ մահէլին գա-
վտինէ իթաթ իթմէլէրի , շաեանը
իթթիլտար մէվատտէն տիր :

(Ժուրնալ տէ Տէպլատան խիլասա)

Ինքիլթէրանըն զըրիւր սէֆինէլէ-
րի , պիր պիր արտը սըրա զէտէլէն-
մէքտէ տիր : Նօրթիւմպէրլաննամ սէ-
ֆինէ , Հէրքիւլ նամ սէֆինէնէ չար-
բարաք , տէլինմիշ , վէ թամիրի իչին ,
ինքիլթէրա տէսթիկեաշարընա չէ-
քիլմէսինէ լիւզում կէօրիւնմիւշ տիր :
Դէշէնլէրտէ տախի , Աթիմուր նամ սէ-
ֆինէ պիր գաեաւա չարբարը կիպի ,
Լօրտ Գըլայտ նամ սէֆինէ , Ագ տէ-
նիգտէ սըղտ օթուրմուշ , Պէլէօրօֆօն
նամ սէֆինէ , Մինօթօր նամ տիկէր
պիր սէֆինէնէ չարբար զէտէլէնմիշ ,
վէ Սուլթան նամ զըրիւր ֆէրօլա եա-
նաշմը , վէ պու տէֆա տախի , մէգ-
քիւր Նօրթիւմպէրլանտ , Հէրքիւլ նամ
տիկէր պիր զըրիւր իւզէրինէ տիւշ-
միւշ տուր :

Մէգքիւր զըրիւր կէմիլէրտէն հէր
պիրինէ , ագըլտան խարիճ վարալար
սարֆ օլունմուշ , շէօլէ քի հէր պիրի-
նին մալի , տօգուգ վէ եախտ օն իքի
միլեօն ֆրանսա օլմուշ տուր : Արապ
պիր սէնէ կէշմէզտէն , պու զըրիւրա-
րըն քեաֆֆէսի տէ , ֆէնա սուրէթտէ
զէտէլէնմիշ տիր :

Էհալի , պիհուզուր օլուպ , իւզէր-
լէրինէ օլ գատար իւմիտ իտիլէն պու-
զըրիւրալար , սուլէ վաթթիւնտէ թալի-
ֆէլէրի , պիրպիլիլէրի իւզէրինէ տիւշ-
մէլէրինի մէն իթմէտիլէրի հալտէ ,
մուհարէպէ հէնկեաթընտա նէ իւշ եա-
րաեապիրիլէր տէյի սիւալ իյլէմէք-
տէ տիր :

Ղաղէթալար , շու աթիտէքի սիւ-
ալլէրիտէրէք , էհալինին պիհուզուր-
լուզունա թէրէնէմալըգ իտէճէլէր :
Պու գատար ֆէլաթէթին սէպէպի
նէ տիր : Օֆիլիալարըն թաթսիրա-
թընտան մը տըր , եօգսա , կէմիլէրին
վէ եախտ պահրիեէ նէզարէթիլին
թաթսիրաթընտան :

Մէկէրլի օֆիլիալարըմը կէմիլի-
լիք հիւնէրլէրինի զալալ մը իթտիլէր ,
Պու զըրիւր կէմիլէր պիր եէրէ կէլ-
տիլէրինտէ , անլէրի գուլլանմաթ-
միւմքիւր մի տիր : վէ եախտ պու-
լարը էյի եիւրիւթմէք իչին , իտարէ
գանուսնամէսինին միւսաաթսինտէն
գիւտտէ , քէօմիւր մի սարֆ իթմէլի :

Պու սիւալլէր հալլ օլունմալը տըր ,
գիրտ , կէմի գալֆաթընըն էֆքեարը-
նա , վէ կէմի ինշաաթը գօմիթէսինին
ըսթօրթիլ օլունա ըաղմէն , թէրանէն նէ-
զարէթի , իչպու պատթալ զըրիւրալ-
արը ինշա իթտիլմիւշ վէ հալէա տա ին-
շա իթտիլմէք նիեթիլտէն տիր : Մ.
Կօշէն , վաթանք հուզուրունտա քէն-
տի բօլիթիլգաթըն կիւճ իլէ սալիհէ
չըգալապիլէճէք տիր տէր թալմըլ :

(Բիւրլապը ֆըրանսէլ)

— Իթալեա զապիթանընտան պիրի ,
պու տէֆա Լիմատա իւքեան իտէն
ամճալարընտան պիրիսի վէֆաթ իտէ-
րէք , քէնտիսինէ 19 միլեօն տօլար ,
եանի , 100 միլեօն ֆրանսա գատար
պիր մէպալը միւրա տիւշմիւշ օլտուղու
խապէրինի , խարիճիլ նազըրը վասթ-
թաթըլալալալ տըր :

ՆՈՒՄԱՐ ԱԳՈՒՆԻՍԻՅ

Ագուլիսում վաճառականութիւնը
ու հարստութիւնը Հայերի ձեռին են :
Սոցա մեծ մասը վաճառական է , կան
և արհեստաւորներ . գերձիկ , ոսկերիչ ,
կօշկակար և այլն : Առուտուր են անում
թիֆլիզում , Մոսկուայում , Կ. Պօլ-
սում և այլն և գլխաւոր առուրկները
վաճառականութեան սըրանք են , թել ,
լամբուկ , բուրթ և չիթ : Այս առար-

կանքը մեծ մասամբ օտար քաղաքնե-
րում առնում են և օտար քաղաքնե-
րուն էլ ծախում , օրինակի համար ,
Նուխիում թել են առնում ուղարկում
Մոսկուա , Կ. Պօլս և այլն : Երևանում
առնում են բամբակ , բուրդ , ուղար-
կում թիֆլիզ , Մոսկուա և այլն : Ագու-
լիցի վաճառականների մեծ մասը , մա-
նաւաւը միլին կարգի ժողովուր-
դը , Նուխիում են առուտուր անում
և գրեթէ իւրաքանչիւրը ունի մի կամ
աւելի կրպակ , որոնց մէջ գլխաւորա-
պէս չիթ են ծախում , որ սուներով
Դալթի քաղաքից տանում են Նուխի
լեկզինների վրայ ծախելու համար , ո-
րոնք ամուրը ծագուելուն պէս՝ սկը-
սում են գալ Երզնէ , և ցուրտը սկը-
սելիս՝ հեռանալ իրանց հայրենիքը՝
Դաղստան :

Վ. Ագուլիսում կայ մի Շինական Դա-
տարան , երեք դատաւոր ու մի Մե-
լիք : Դատաւորները ու Մելիքը ընտ-
րվում են ժողովրդից քուէարկութեամբ
Նորին Մեծութեան համաձայնու-
թեամբ : Մեծ խնդիրներ գատահած
ժամանակ Ագուլիցիք գիւմում են Սը-
տուրատու կամ Երևանու դատարա-
նին :

Վ. Ագուլիսը ունի մի փոքրիկ , բայց
գեղեցիկ շուկայ , որ ունի մօտ 100
կրպակ , որտեղ ծախվում են ժողովրդ-
դի տնային այլ և այլ պիտոյքները :
Այս կրպակներից շատերը ու լաւերը
Հայերի ձեռին են :

Ագուլիցոյ ասում են , «գոլ» , իսկ
բարբառը «գոլիքեն» : Նոցա Պարսից ու-
թուրքաց իշխանութեանց տակ երկար
մնալուց , այնպէս աղափաղակեցաւ լե-
զուն , որ , ամանում ենք ասել , դժ-
ուարահաս է եղել ոչ միայն այլազգի-
ների , այլ և նոյն իսկ Հայերի համար :
Ուրեմն հասկանալի է , որ նոքա էլ վո-
խադարձաբար չեն կարող սրանց հաս-
կանալ (սօսքս այն անձանց վրայ չէ ,
որոնք անգաղար հաղորդակցութիւն
ունենալով և օտար քաղաքացի Հայե-
րի հետ կամ ուսում առնելով բաւա-
կան լաւ խօսում են) : Ագուլիցիք և
մի քանի քրջակայ գիւղերի հայ բնա-
կիներ , Հանգամիցիք , Դաղնիքիք ,
Դիսարցիք , Բաղնիքիք , և ուրիշները
իրար հետ խօսում են գոլիքէն , իսկ
նամականքը և հաշիւները գրում են
Հայերէն գրաւոր լեզուով () :

Այնտեղ հասարակական կեանք չը
կայ : Կանայք աշխատասէր , համբերող
մաքրասէր են , նոքա առանց հսկողու-
թեան թող չեն տալիս խոհարարին մի
կերակուր պատրաստել , անպատճառ
պիտի տեսնեն կամ նաւ , շատ անգամ
իրանք երին : Ագուլիսում գետ չէ թա-
գաւորում միակերպութիւն : Այնտեղ
գուր կը տեսնէք կանայք հագած ի-
րանց հին ձեւի հագուստը որ հետեւալ
մասներից է բաղկացած : Հագնում են
երկար շապիկ , որ լինում է կարմիր կամ
դեղին գոյնի . դեղին շապիկը հագնում
են նորահարսները , վրայից մի կապալ՝
գօտեւորուած լայն ու երկար գօտիով
վզին ու գլխին կապում են մի քանի
գոյնզգոյն մետաքսե աղուլներ , ճա-
կատին կապում են գուլարթունով
հանած հաստ ճակատանոց , որից կախ
են բնկած գեղեցիկ շինած ոսկու կամ
արծաթի երկայնաձեւ կոորներ : Գլխից
կախ են զինիկալ , որ հասնում է մին-
չև քինթը , սղաւորի տուն գնացած
ժամանակ , նոյնպէս և որբւայրիքը ,
վեր են առնում : Նորահարսները ամե-

() Յոյս ունեւ հետեւալ անդամին մի
կարճատու գոկերէն նամակ գիւր :

նեին չեն կապում : Երեսի երկարու-
թեամբ , երկու կողմից ձգվում են ար-
ծաթէ նախուս գնտակներով շարած
թել , որ կոչվում է «հրանոց» (հար-
սանոց) . սորա վրայէ ամրանում և ոսկէ
կամ արծաթէ «հանգեօլ» , որ անց-
նում է վերևի աղուլների վրայով :

Կուրծքները ծածկում են քառան-
կիւնի կտրած մետաքսէ կամ բամբա-
կէ գործուած քով , կոչվում է «ման-
դիլ» : Տանից դուրս եկած ժամանակ
կանայք ծածկվում են շարսաւով՝ բա-
պիտակ ծածկոցով : Կը տեսնէք նոյն-
պէս կանայք՝ հագած Տիխիսու կա-
նանց ձեւի : Վերջիններս թիւր ա-
ճում է , իսկ առաջիններն՝ նուազում :

Ագուլիցիք շերմեւանդ են դէպի
եկեղեցին , Նոքա ուխտ են գնում հե-
ռաւոր տեղեր , Ս. Մտեփանոս Նախա-
վըկայ , Ս. Կարապետ , Այրապուհիս
գիւղումն է , Ս. Յովհաննէս (Նուխիտի)
որ Կարճեան գիւղի մօտ է , ոչ շատ
հեռու Մեղրի գիւղից , Երասխի մօտ ,
Ս. Խաչ-Բաղաթիկ գիւղում են : Վ. Ա-
գուլիսը ունի 11 եկեղեցի , իսկ Ներ-
քին՝ 3 : Առաջին եկեղեցիներից մի-
միայն 5 են փոքր ինչ մեծ ու գեղեց-
կաշէն և ունեն մի մի քահանայ : Այդ-
եկեղեցիներից իւրաքանչիւրը կամ Ա-
գուլիսում կամ մերձակայ գիւղերում
ունեն իրանց պատկանեալ տեղերը
(վախը) :

Ագուլիսում քիւ կան ուսեալ մար-
դիկ . բայց այնու ամենայնիւ չէ կա-
րելի շնկատել նոցա սէրը , դէպի ու-
սում : Ասածիս ապացոյց կարող են լի-
նել այն մեծամեծ ծախսերը , որ արին
Վ. Ագուլիցիք 1867 թուին երկու սե-
ռից ուսումնարան կառուցանելու հա-
մար : Նոքա վերջի տարիներս սկսեցին
իրանց որդոցը այլ և այլ քաղաքներ
ուղարկել (թիֆլիզ , Բագու և այլն)
ուսման բնթացը բնդարձակելու հա-
մար : — Տղայոց ուսումնարանը գտնը-
վում է Ս. Թոլմալ Առաքելու վանքի
սրահում , ունի մօտ 80 աշակերտ ,
բոլորն էլ հայ : Ունի մի մանուկ բն-
թերցարան , որտեղ ծախվում են զա-
նազան դատադրքեր ու բնթերցանու-
թեան գրքեր : Այստեղ է լինում և
հոգաբարձուաց ժողովը : Առարկանե-
րը սոքա են . ա) Կրօն , բ) Հայոց լե-
զու , գ) Ռուսաց լեզու , դ) Ֆրանսե-
րէն , ե) Հայոց պատմութիւն , զ) Թուա-
բանութիւն , է) Աշխարհագրութիւն ,
ը) Բնական պատմութիւն , թ) Վայել-
չագրութիւն և ժ) Գծագրութիւն :

Օրիորդաց ուսումնարանը գտնվում
է Ս. Գրիստափոր եկեղեցու բակումը .
ունի մօտ 50 հայ աշակերտուհի : Ու-
սանելի առարկայքը մի և նոյն են ինչ
որ տղայոց ուսումնարանումը , զաւա-
զանութիւնը նորանումն է միայն , որ
աշակերտուհեաց ուսումնարանում գը-
ծագրութեան տեղ ձեռագործութիւն
է : Ուսումնարանում կայ մի վարժա-
պետուհի , այն էլ ռուս :

Վերջին Ագուլեաց Հայոց Հոգևոր
Հայկանուշեան օրիորդաց ուսումնա-
րանները ունեն վեց ուսուցիչ : Ուսու-
ցիչներից ամենաշատ վարձքը ստանում
է Ռուսաց լեզուի , բնական պատմու-
թեան և աշխարհագրութեան ուսու-
ցիչը (800 ռ.) :

Մտեփանոս Թոլմալ : Մարկապետ
(Մալ)

ՍԱՀԻՊ ԱՅԶԵՍ
ԳԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթատա Բէնճէլ մայի Բաղարընտ
Ֆ. 29 Խբի խանընտա